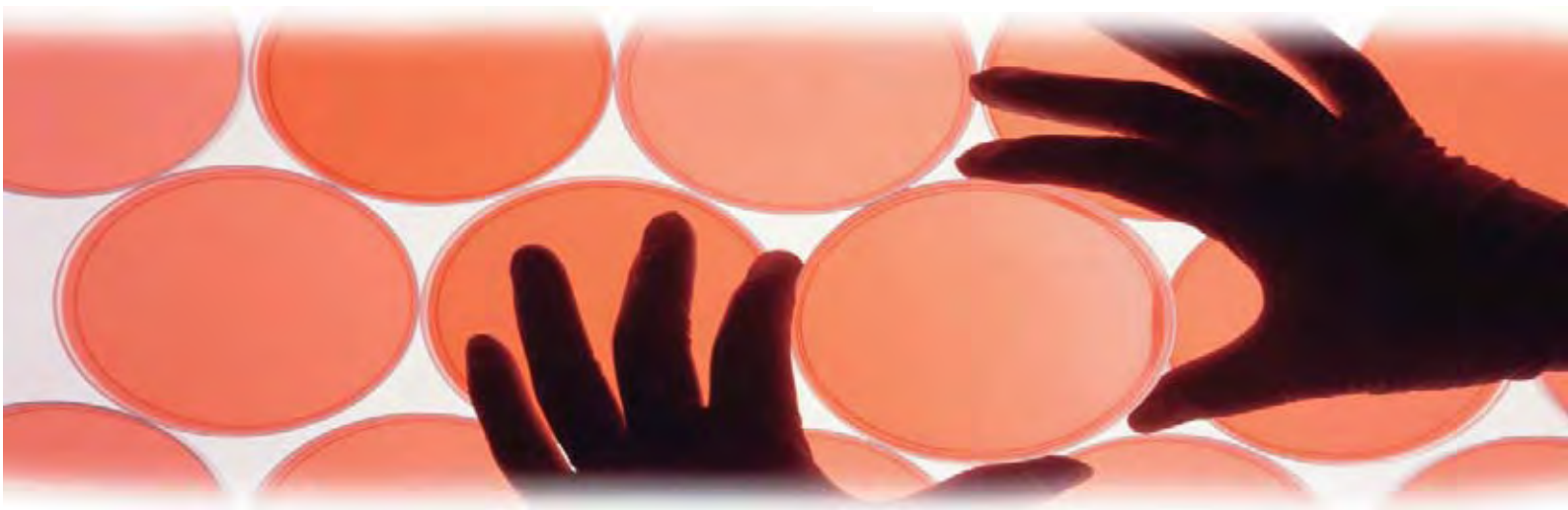

ISO i ocjenjivanje usklađenosti

- Ocjenjivanje usklađenosti podrazumijeva provjeru da li su proizvodi, usluge, materijali, procesi, sistemi i osoblje u skladu sa zahtjevima standarda, propisa ili drugih specifikacija
- Ocjenjivanje usklađenosti je od koristi za proizvođače, davaoce usluga, korisnike, kupce i zakonodavce i podupire održivi razvoj
- Usklađenost s međunarodnim standardima i ocjenjivanje zasnovano na međunarodnim standardima obezbjeđuju povjerenje i olakšavaju pristup svjetskim tržištima

Povjerenje se zasniva na znanju da će zahtjevi biti ispunjeni. Standardi postavljaju zahtjeve koji odgovaraju posljednjem stanju tehnike. ISO/IEC standardi i vodiči koji se odnose na ocjenjivanje usklađenosti definišu procese i dobru praksu za provjeravanje ispunjenosti zahtjeva. Ocjenjivanje usklađenosti obezbjeđuje povjerenje.

Zašto je bitno ocjenjivanje usklađenosti?

Proizvodii uslugesupoputobećanja. Poslovni partneri, potrošači, korisnici i javna uprava očekuju od proizvoda i usluga osobine poput kvaliteta, ekologije, sigurnosti, ekonomičnosti, pouzdanosti, kompatibilnosti, sposobnosti zajedničkog rada, učinkovitosti i djelotvornosti. Ocjenjivanje usklađenosti podrazumijeva vrednovanje i potvrđivanje osobina koje su definisane u standardima, propisima i drugim specifikacijama. Na taj način, ocjenjivanje usklađenosti obezbjeđuje da proizvodi i usluge budu u skladu s obećanjima.

Ko ima koristi od ocjenjivanja usklađenosti?

ISO/IEC* standardi i vodiči o ocjenjivanju usklađenosti koriste proizvođačima i davaocima usluga, potrošačima i vladinim regulatornim tijelima kao i međunarodnoj trgovini.

Savjesnim proizvođačima i davaocima usluga,

ocjenjivanje njihovih proizvoda, odnosno usluga u skladu s ISO i IEC međunarodnim standardima, omogućava da se izdvoje od manje renomiranih dobavljača. Kada javno zdravlje, sigurnost ili zaštita okoline mogu biti dovedeni u pitanje, državni propisi obično uvode obavezno ocjenjivanje usklađenosti. Bez odgovarajućeg ocjenjivanja i odobrenja, može se zabraniti prodaja

robe ili se dobavljači mogu diskvalifikovati iz nadmetanja u procesu javnih nabavki. ISO/IEC međunarodni standardi i vodiči takođe postavljaju zahtjeve i daju smjernice za dobru praksu i priznavanje takvih ocjenjivanja.

* IEC: Međunarodna komisija za elektrotehniku

Potrošači imaju koristi od ocjenjivanja usklađenosti zato što im ono daje osnovu za odabiranje proizvoda i usluga. Oni mogu imati više povjerenja u proizvode i usluge koje podržava formalna deklaracija dobavljača, nose oznaku ili ih prati certifikat o usklađenosti koji potvrđuju kvalitet, sigurnost ili druge željene karakteristike.

Zakonodavci takođe imaju koristi od ocjenjivanja usklađenosti pošto ono obezbjeđuje sredstva za provođenje državnih zakona o zdravlju, sigurnosti i zaštiti okoline, te postizanje ciljeva koji su od javnog interesa.

Usklađivanje procedura ocjenjivanja usklađenosti širom svijeta takođe je od dalekosežne koristi za **međunarodnu trgovinu** uopšte.

Kako ISO rad pomaže u prevazilaženju prepreka u trgovini

Jedna od glavnih prepreka u prekograničnoj trgovini s kojom se susreću izvoznici je skupo višestruko ispitivanje i/ili certifikacija proizvoda. Netransparentne ili diskriminatorne procedure ocjenjivanja usklađenosti mogu postati efikasna protekcionistička sredstva ili „tehničke prepreke za trgovinu“.

Sporazum Svjetske trgovinske organizacije o tehničkim barijerama za trgovinu (WTO/TBT Sporazum) je uspostavljen kako bi se obezbijedilo da tehnički propisi i standardi, te procedure za ocjenjivanje usklađenosti zajedno s njima, ne stvaraju nepotrebne prepreke u međunarodnoj trgovini.

Uzastopna preispitivanja TBT sporazuma ukazuju na korisnost ISO/IEC standarda i vodiča za ocjenjivanje usklađenosti pri harmonizaciji prakse ocjenjivanja usklađenosti, te na njihovu korisnost kao repera tehničke osposobljenosti tijela za ocjenjivanje usklađenosti kako bi se steklo povjerenje u vjerodostojnost njihovih rezultata. ISO/IEC rad u ocjenjivanju usklađenosti stoga pomaže u prevazilaženju prepreka u trgovini.

Šta pokrivaju aktivnosti ocjenjivanja usklađenosti?

Ocjenjivanje usklađenosti može da se sastoji od jedne, više ili svih sljedećih aktivnosti: ispitivanje uzoraka, inspekcija, ocjenjivanje procesa, deklaracija dobavljača o usklađenosti, certifikacija/registracija sistema upravljanja, certifikacija osoblja, certifikacija proizvoda, međusobno priznavanje rezultata, te akreditacija i ocjenjivanje na istom nivou (peer assessment) sposobnosti organizacija koje provode ove aktivnosti – zajednički poznate kao „tijela za ocjenjivanje usklađenosti“. ISO i IEC zajednički razvijaju standarde i vodiče za sve ove aktivnosti. (ISO ne vrši certifikaciju po ISO 9001:2000, ISO 14001:2004 ili bilo kom drugom od svojih standarda niti kontroliše sektor certifikacije.)

Šta ISO radi kako bi podstaknuo dobru praksu ocjenjivanja usklađenosti?

ISO potpomaže međunarodnu harmonizaciju aktivnosti ocjenjivanja usklađenosti i prihvatanje njihovih rezultata širom svijeta putem ISO/CASCO komiteta za opštu politiku ocjenjivanja usklađenosti.

ISO/CASCO radi i na principima i na praksi ocjenjivanja usklađenosti. Izrađuje dokumente koji se objavljuju kao ISO/IEC međunarodni standardi ili vodiči. Dobrovoljni kriterijumi, sadržani u ovim dokumentima, predstavljaju međunarodni konsenzus o dobroj praksi i stoga olakšavaju uzajamno priznavanje rezultata ocjenjivanja usklađenosti.

ISO/CASCO ciljevi su da:

- prouči načine ocjenjivanja usklađenosti proizvoda, procesa, usluga i sistema upravljanja prema odgovarajućim standardima ili drugim tehničkim specifikacijama;
- pripremi standarde i vodiče koji se tiču prakse ispitivanja, inspekcije i certifikacije proizvoda, procesa i usluga, kao i ocjenjivanja sistema upravljanja, ispitnih laboratorija, tijela za inspekciju, certifikaciju i akreditaciju, njihovog djelovanja i prihvatanja; i da
- unapređuje uzajamno priznavanje i prihvatanje nacionalnih i regionalnih sistema ocjenjivanja usklađenosti, te adekvatnu upotrebu međunarodnih standarda za ispitivanje, certifikaciju, ocjenjivanje i srodne sadržaje.

ISO/CASCO mreža

ISO/CASCO čine predstavnici ISO članica (nacionalnih tijela za standardizaciju), predstavnici tehničkih komiteta koji izrađuju ISO standarde, te predstavnici ostalih međunarodnih organizacija. ISO/CASCO izrađuje svoja dokumenta zajedno s Međunarodnom komisijom za elektrotehniku (IEC) i Evropskim komitetom za standardizaciju (CEN).

Devet međunarodnih organizacija su pridružene ISO/CASCO članice: Međunarodni biro za težine i mjere – BIMP (Bureau International des Poids et Mesures); Međunarodni forum za akreditaciju – IAF (International Accreditation Forum); Međunarodna organizacija korisnika standarda – IFAN (International Federation of Standard Users); Međunarodna federacija inspeksijskih agencija – IFIA (International Federation of Inspection Agencies); Međunarodna mreža za certifikaciju – IQNet (International Certification Network); Međunarodna kooperacija za akreditaciju laboratorija – ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation); Međunarodna asocijacija za certifikaciju osoblja – IPC (International Personnel Certification Association); Međunarodna organizacija za zakonsko mjeriteljstvo – OIML (Organisation Internationale de Metrologie Legale); i Međunarodna unija nezavisnih laboratorija – UILI (International Union of Independent Laboratories).

Ocjenjivanje usklađenosti i održivost

Garantovanje da su proizvodi, usluge, materijali, procesi, sistemi i osoblje u skladu sa zahtjevima koji odgovaraju posljednjim dostignućima poput onih koje predviđaju ISO i IEC standardi, ključno je za uspješno funkcionisanje privrede, međunarodne trgovine i održive upotrebe svjetskih resursa. ISO/IEC standardi i vodiči za ocjenjivanje usklađenosti su alati koji pružaju te garancije. Oni takođe doprinose izgradnji i održavanju nacionalnih infrastruktura kvaliteta i usluga koje podržavaju ekonomski i društveni napredak, kao i pristup svjetskim tržištima.

ISO rad u oblasti ocjenjivanja usklađenosti podržava održivi svijet.

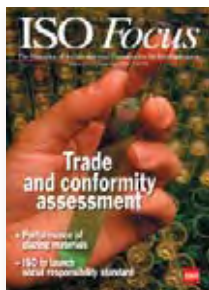

Dvije URL adrese koje treba zapamtiti:

ISO Online: www.iso.org

ISO Cafe: www.iso.org/isocafe

Dva časopisa koja treba pročitati:

ISO Focus, panoramski pregled standarda i srodnih pitanja: šta se radi, zašto, šta će se raditi i kako će to uticati na vas. Objavljuje se na engleskom jeziku.

www.iso.org/isofocus

ISO Management Systems, obuhvata dešavanja vezana za ISO 9000 i ISO 14000 širom svijeta, inicijative za nove standarde o važnim poslovnim i društvenim pitanjima kao što su društvena odgovornost, održivost, zaštita na radu i sigurnost, te ocjenjivanje usklađenosti. Objavljuje razvoj pojedinih sektora i nacionalne inicijative. Objavljuje se na engleskom, francuskom i španskom jeziku.

www.iso.org/ims

Kontakt sa ISO-om:

ISO članica u Bosni i Hercegovini

Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine (BAS)

Adresa: Vojvode Radomira Putnika 34,
71 123 Istočno Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

Tel: + 387 57 310 560

Fax: + 387 57 310 575

e-mail: stand@bas.gov.ba

web: www.bas.gov.ba

ili

ISO Central Secretariat

International Organization for Standardization

1, rue de Varembe, Case postale 56

CH – 1211 Geneve 20, Switzerland

Tel. + 41 22 749 01 11

Fax + 41 22 733 34 30

E-mail central@iso.org

Web www.iso.org